

تارک زیبا بر حلّه دیبا

مجموعه مقالات همایش ملی
ملک الشعرا بهار

انجمن علمی - آموزش مآلن زبان و ادبیات فارسی خراسان رضوی
معاونت پژوهش و برنامه ریزی اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
مرکز تأمین و آموزش نیروی انسانی شهید کامیاب

به کوشش:

دکتر سیدعلی کرامتی مقدم

جواد میزبان

مشهد، آبان ۱۳۹۶

شیرشناسه	:	همایش ملی ملک الشعرای بهار (۱۳۹۶ : مشهد)
عنوان و نام پدیدآورنده	:	تارک زیبا بر حله دیا - مجموعه مقالات همایش ملی ملک الشعرای بهار
	:	به کوشش : سید علی کرامتی مقدم، جواد میزبان، انجمن علمی- آموزشی
	:	معلمان زبان و ادبیات فارسی خراسان رضوی، معاونت پژوهش، برنامه ریزی و
	:	نیروی انسانی آموزش و پرورش خراسان رضوی، مرکز آموزش نیروی انسانی
	:	فرهنگیان شهید کامیاب.
مشخصات نشر	:	مشهد: مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب.
مشخصات ظاهری	:	۵۶۰ ص
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۰۹۱-۱
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	مجموعه مقالات همایش ملی ملک الشعرای بهار.
شناسه افزوده	:	کرامتی مقدم، سیدعلی، میزبان، جواد
رده بندی بکره	:	الف ۱۳۹۶ هـ / PIR۷۹۶۸
رده بندی دیویی	:	۸ف۱/۶۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۸۹۸۳۰۶

نام کتاب		تارک زیبا بر حله دیا - پیچیده مقالات - همایش ملی ملک الشعرای بهار
به کوشش		سید علی کرامتی مقدم - جواد میزبان
ناشر		مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب
طراح و صفحه آرایی		نفیسه اسماعیلی
نوبت چاپ		اول ۱۳۹۶
قطع		وزیری
شمارگان		۵۰۰ نسخه
قیمت		۳۰۰۰ تومان
چاپ		معین
شابک		۹۷۸-۶۰۰-۴۷۶-۰۹۱-۱

مرکز پخش: مشهد، خیابان امام خمینی، جنب اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
 بازگانی: (۰۵۱)۳۲۲۸۱۴۱۰ سفارشات: (۰۵۱)۳۲۲۸۳۴۲۲ دفتر نشر: (۰۵۱)۳۲۲۸۰۱۶۷
 Web site - www.zarihaftab.ir Email - zarihaftab@gmail.com

فهرست

۱۳..... سخن آغازین.....

زیباشناسی قصیده دماوندیه بهار

۱۷..... دکتر فرامرز آدینه.....

بررسی و مقایسه ترجمه فارسی درخت اسوریک از محمدتقی بهار

۲۷..... حسین ابن علم پرمهیی.....

بررسی تطبیقی دیدگاه‌های فرهنگی ملک الشعرا بهار و معروف الرصافی، شاعر عراقی

۴۳..... راضیه افاضل - فاطمه دانش - محمود کریمی.....

قصیده «جغد جنگ» ملک الشعرا بهار در محک سبک‌شناسی

۷۱..... محمدحسن امیرخانی - بی بی مریم جباری.....

روسی ستیزی در اندیشه اداسی محمدتقی بهار

۱۰۳..... علی باغداردلگشا.....

تطبیق و مقایسه ساختاری - محتوایی «منه» دل مادر» از ملک الشعرا بهار با قطعه «قلب

مادر» از ایرج میرزا

۱۱۹..... دکتر محمد پاک‌نهاد - داوود مؤمنی.....

درآمدی تطبیقی بر انتقادهای سیاسی - اجتماعی محمّد ولّی مینه (شاعر ترکمن) و ملک الشعرا

بهار

۱۴۱..... آجه کعبه پتق - رزاق قدمنان.....

سیمای شبه قاره هند در شعر ملک الشعرا بهار

۱۷۱..... دکتر جواد جلاپرنیا.....

راستی آزمایی ماده تاریخ در شعر بهار

۱۸۳..... صدیقه حاجی آقازاده - خسرو جلیلی کهنه‌شهری.....

بررسی نقش سیاسی - اجتماعی بهار در مواجهه با حوادث مهم تاریخ معاصر ایران

۱۹۹..... دکتر مرتضی حیدری.....

بهار، پراگماتیست ادبی

۲۱۳..... دکتر ابوالقاسم رحیمی - دکتر مهدی رحیمی.....

مقایسه تطبیقی سیمای پیامبر در شعر ملک الشعرا بهار و امیرالشعرا شوقی

۲۲۳..... زکّیه رشیدآبادی - ماندانا علیمی.....

مرغ سحر؛ تصنیف پردازی بهار

۲۳۹..... موسی الرضا ربّانی‌خواه.....

شکوه‌ها و گلایه‌ها در شعر بهار

دکتر دیار رفاعی - دکتر قدمعلی سرامی - شورش رستمی ۲۵۵

ارمغان بهار؛ پژوهش و نظم اندرزنامه آذرباد مهرسپندان

دکتر شهین سراج ۲۸۹

بهار، تقیه، رضاخان (بررسی و تطبیق عملکرد ملک الشعرا بهار در برابر رضاخان، با تأکید بر اصل تقیه)

عبّاس سنچولی - عبدالله تیموری ۳۲۱

ادبیات اعتراضی - انتقادی و بازتاب آن در دیوان «بهار»

دکتر علی عین‌یلو - دکتر حسین اسماعیل‌لو ۳۴۷

بررسی تطبیقی وطن‌دوستی در اشعار بهار و سایه

فروزان فقیه - بداله محسنی ۳۶۹

بررسی تطبیقی «ا دوه‌گویی و سوگ‌سروده» در اشعار شاعران پایداری (با تکیه بر اشعار شهریار، امین‌پور و بهار)

دکتر حمیدرضا قانونی - پروین فلاحت‌زاده ۳۸۹

تحلیل حماسه‌مضحک «رستم‌نامه» برار و تبیین شاخصه‌های ژانری اثر: یک پارودی با بافت هجایی

دکتر فرزاد قائمی ۴۱۹

اخوانیه‌های ملک‌الشعرا بهار و فرخ خراسانی

دکتر علیرضا قیامتی ۴۳۳

تحلیلی بر واژه و تصویر و نقش آنها در ساخت فضای شعر و ادبیات ملک‌الشعرا بهار

دکتر علی‌اکبر کمالی‌نهاد - حرمت مصلح‌رشت‌آبادی ۴۴۵

تحلیل محتوایی اشعار ملک‌الشعرا بهار قبل از مهاجرت به تهران

دکتر سیدعلی کرامتی مقدم ۴۷۵

دیوان نویافته ملک‌الشعرا بهار

مجتبی مجرد ۴۹۵

تأسی شاگرد از استاد، «مقامه نویسی از دیدگاه بهار و خطیبی»

دکتر فریبا نامداری - داود روحانی - زینب حشامی ۵۰۹

نقش‌های ششگانه زبان در ادبیات تعلیمی (با تکیه بر قصیده نفس انسان ملک‌الشعرا بهار)

دکتر عفت نجارنوبری ۵۲۷

تأثیر ایام بر اشعار محمدتقی بهار (بث الشکوی، حدیث نفس و دغدغه‌های فکری در اشعار ملک‌الشعرا بهار)

دکتر علی نجفی - دکتر آسیه ذبیح‌نایعمران ۵۴۳

سخن آغازین

بر بساطی بنشستیم سلیمان کردار که صبا خادم او بود و شمالش چاکر
به یکر، پرش از دشت رسیدیم به کوه به دگر پرش از بحر گذشتیم به بر؟
(ملک الشعرا بهار)

شاگرد خداوند مناستیم که توفیق مان داد محققان و پژوهشگران گرانقدر را از سراسر ایران اسلامی برای یک ملت علم و پژوهشی فراخوانیم و اندیشه‌های تابناک و بهاری یکی از ادیبان بزرگ معاصر را مورد تفحص و کند کاو قرار دهیم. امیدواریم همایش ملی ملک الشعرا بهار به بهترین شکل ممکن برگزار شود. مجری بیش رو یکی از مراجع مهم برای پژوهش درباره ملک الشعرا بهار گردد.

در آغازین روزهای پاییز سال ۱۳۹۵ که در جریان برگزاری این همایش در جلسه اعضای اجرایی انجمن علمی-آموزشی معلمان زبان و ادبیات فارسی اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی با حضور جناب آقای دکتر علی اکبر ترابی، در مرکز شهر کامیاب مطرح شد، دوستان ما انگیزه‌های متعددی برای برگزاری این همایش داشتند؛ از یک سو «آیسیکو» به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام در سال ۲۰۱۷ شناخته شده به رسمیت داشت که مفاخر و بزرگان ادبی این شهر به عنوان یکی از ابعاد فرهنگی پایتخت معنوی جهان اسلام معرفی شوند؛ از سوی دیگر به ندرت، فردی نظیر محمدتقی بهار را می‌توان یافت که در ابعاد مختلف علمی، ادبی، اجتماعی و سیاسی شاخص و تأثیرگذار باشد. به یقین محمدتقی بهار یکی از جامع‌ترین شخصیت‌های برجسته معاصر به شمار می‌رود که ایرانیان می‌توانند به داشتن فردی چون او بر خود ببالند. ابعاد متعدد شخصیتی بهار و شاخص بودن او در عرصه‌های مختلف سبب شد این همایش در سطح ملی به نام او ثبت شود و این زمینه فراهم شود که پژوهشگران درباره او و آثار و اندیشه‌های ارزشمندش به تحقیق بپردازند.

محمدتقی بهار مدت پنجاه سال در عرصه سیاست، ادب و هنر، روزنامه نگاری، پژوهش و تدریس در دانشگاه فعالیت‌های قابل توجهی داشت و توانست میراثی گرانقدر از نظم و نثر از خود

باقی گذارد. شش بار به نمایندگی مردم شهرهای مختلف در مجلس شورای ملی برگزیده شد و یک بار نیز به وزارت فرهنگ رسید.

یکی از ابعاد شخصیتی بهار پژوهش گری او در ادب فارسی است. مضمون قصاید او بیشتر وصفی، وطنی، حماسی، انتقادی، پند و اندرز و شکوائیه و طنز یا در نعت و رثای پیامبر اکرم (ص) و منقبت اهل بیت (ع) است. در میان سرایندگان پارسی زبان کمتر شاعری را می توان یافت که شاعری و پژوهش گری را با هم داشته و در هر دو زمینه سرآمد شده باشد. به گفته شهین سراج: عشق فراگیر، به ایران زمین سبب شد که درباره جنبه های گوناگون هستی و وطن مألوف، از زبان و ادب فارسی گرفته تا سیاست و تاریخ و هنر و مذهب و آداب و رسوم و جشن ها و سنت های ملی و هزاران موضوع دیگر به به پژوهش بپردازد و میراثی گران قدر از خود باقی بگذارد که حاصل حضور، توقف او در صحنه ادب و فرهنگ و هنر و سیاست و کنجکاوای باطنش، برای شناخت هر چه بیشتر ایران دهنش است. همین نکته سبب شده به خلق و آفرینش طیف وسیعی از پژوهش های گوناگون بیانجامد.

ملک الشعرا بهار هم در پهنه تاریخ سیاسی ایران، هم در ابعاد گوناگون ادب فارسی (تصحیح متون) و پژوهش و تحلیل (سبک شناسی) و روزنامه نگاری و فراهم آوردن مقالات گوناگون (روزنامه نوبهار، تازه بهار و مجله دانشکده) و عرصه شعر و شاعری (در سبک ها و شیوه ها و انواع مختلف) برجسته بود و همزمان در میدان مبارزات ملی و آزادی خواهانه و روشنگری های سیاسی از پیشگامان به شمار می رفت. او حتی به جهت تلاش برای رسیدن به آرمان های انسانی خویش چندین بار به زندان رفت و یا به شهرهای مختلف تبعید شد.

شخصیت جامع و شایسته بهار در ابعاد مختلف سیاسی و ادبی سبب شد که ما با انگیزه بیشتری پژوهشگران، استادان، معلمان و دانشجویان را به مطالعه و پژوهش درباره ملک الشعرا بهار و خلق یک اثر پژوهشی درباره او تشویق و ترغیب نمایم و این مهم یکی دیگر از اهداف ما در برگزاری این همایش باشد. امیدواریم ان شاء الله این بضاعت اندک که با لطف پژوهش گران ارجمند تحقق یافته است، مورد توجه و پسند اهل تحقیق و ادب واقع شود. به فضل خدا این افتخار نصیب ما شد که پژوهش گران ارجمند از اطراف و اکناف ایران اسلامی با ما همراه شوند و ۲۵۳ مقاله به دبیرخانه همایش بفرستند. بخش علمی همایش با بیش از ۳۰ نفر از مجرب ترین اعضای هیئت علمی دانشگاه ها و پژوهشگران مختلف تشکیل شد. داوران همایش از بین مقالات رسیده به دبیرخانه ۳۲

مقاله را برای سخنرانی و ۱۲۱ مقاله را برای ارائه به صورت پوستر و چاپ در مجموعه مقالات الکترونیکی انتخاب نمودند. مجموعه حاضر نیز ۲۷ مقاله برگزیده است که خدمت خوانندگان تقدیم می شود. بر خود لازم می دانم که از تمامی پژوهش گران ارجمند، اعضای بخش علمی همایش و اعضای شورای برنامه ریزی، تصمیم گیری و اجرایی، تقدیر و سپاسگزاری نمایم.

همایش ملی ملک الشعراء بهار با محوریت انجمن علمی - آموزشی معلمان زبان و ادبیات فارسی خراسان رضوی، اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی و مرکز آموزش نیروی انسانی شهدا کامیاب برگزار می شود. در این راستا ضرورت دارد از حمایت های ارزشمند جناب آقای دکتر علیرضا کاظمی، مدیر کل آموزش و پرورش خراسان رضوی به عنوان رئیس همایش و هم چنین حمایت های جناب آقای محمود شفق، معاونت پژوهش، برنامه ریزی و نیروی انسانی اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی، نایب رئیس همایش، سپاسگزاری نمایم. حمایت های مادی و معنوی جناب آقای دکتر علی اکبر رابان، دبیر اجرایی همایش و رئیس مرکز آموزش نیروی انسانی شهید کامیاب مشهد نیز درخور تقدیر و سپاس است.

حامیان همایش نیز سازمان پژوهش و برنامه ریزی کشور؛ اتحادیه انجمن های علمی - آموزشی معلمان زبان و ادبیات فارسی کشور؛ انجمن ترویج زبان و ادبیات فارسی؛ پایگاه استنادی علوم جهان اسلام؛ پایگاه مجلات تخصصی؛ دانشگاه - کیم، بزوا،ی؛ دانشگاه فرهنگیان؛ پارک علم و فناوری خراسان؛ حوزه هنری خراسان رضوی بودند که با پشتیبانی های معنوی خود ما را در انجام این مهم یاری دادند. از همه آنها سپاسگزاریم.

غم مخور ای دل که جهان را قرار نیست زین همه هنگامه یک بار گذار نیست

(ملک الشعراء بهار)

دکتر علیرضا کاظمی
رئیس همایش و مدیر کل آموزش و
پرورش خراسان رضوی

دکتر سیدعلی کرامتی مقدم
دبیر علمی همایش ملی ملک الشعراء بهار